УДК 330.332:330.34(477)

Вплив війни на іноземні інвестиції та економічну активність в Україні

Кан Олена,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Кирилюк Сніжана,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *у роботі досліджено вплив повномасштабної війни на динаміку прямих іноземних інвестицій та економічну активність в Україні. Проаналізовано зміни обсягів і структури інвестиційних потоків у довоєнний та воєнний періоди, а також трансформацію галузевих і регіональних пріоритетів інвестування. Визначено ключові фактори зниження інвестиційної привабливості, зокрема зростання військово-політичних ризиків, руйнування інфраструктури та порушення логістичних зв'язків. Оцінено макроекономічні наслідки війни, зокрема скорочення ВВП, спад виробництва та зміну структури економічної діяльності. Водночас обґрунтовано наявність адаптаційних процесів в економіці та формування передумов для післявоєнного відновлення інвестиційної активності. Доведено, що відновлення іноземного інвестування залежатиме від забезпечення безпекових гарантій, ефективності інституційних реформ та рівня міжнародної підтримки.*
Ключові слова: *прямі іноземні інвестиції; воєнний стан; економічна активність; інвестиційна привабливість; післявоєнне відновлення*.

Прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у забезпеченні стійкого економічного розвитку, модернізації виробничих структур та інтеграції країни у глобальну економіку. В економічній теорії їх розглядають не лише як фінансовий ресурс, але і як важливий канал трансферу технологій та управлінського досвіду. У рамках класичних і неокласичних моделей економічного зростання інвестиціям відводиться провідна роль у нагромадженні капіталу, тоді як сучасні інституційні підходи зосереджуються на значенні політичної стабільності, якості державного управління та рівні ризиків безпеки, що впливають на інвестиційну привабливість.

Воєнні конфлікти суттєво погіршують інвестиційний клімат, підвищуючи рівень невизначеності та ризиків для інвесторів. Українські науковці, зокрема В. Геєць, наголошують на взаємозв'язку макроекономічної стабільності та інвестиційної активності, підкреслюючи важливість державної здатності ефективно діяти в умовах кризи [1]. Досвід країн, які переживали збройні конфлікти, демонструє скорочення обсягів інвестицій через руйнування інфраструктури, втрату економічного потенціалу та зростання трансакційних витрат. Однак дослідження також свідчать про можливість значного збільшення капіталовкладень після завершення активної стадії конфлікту. Це стає можливим за умов підтримки з боку міжнародної спільноти та забезпечення гарантованої безпеки, що сприяє реалізації «відкладених інвестицій».

Тенденція прямих іноземних інвестицій в Україну за останні роки демонструє чітку залежність від рівня безпеки та макроекономічної стабільності. У 2018-2021 рр.

спостерігалося поступове зростання активності в залученні інвестицій після кризи 2014–2015 років. Це зростання супроводжувалося стабілізацією банківської системи, помірним економічним підйомом і активізацією зовнішньоекономічної діяльності. Згідно з даними Державної служби статистики України, обсяги накопичених прямих іноземних інвестицій демонстрували тенденцію до стабілізації. Проте їх розподіл був нерівномірним: більша частина капіталовкладень спрямовувалась у фінансову сферу, промисловість та ринок нерухомості [2].

Початок повномасштабного вторгнення у 2022 році призвів до значного скорочення інвестиційних потоків. Серед основних причин цього були руйнування виробничих потужностей, обмеження у логістиці, окупація частини територій та суттєве підвищення військово-політичних ризиків. Чимало іноземних компаній або тимчасово припинили діяльність, або повністю пішли з ринку, який традиційно був важливим для залучення прямих іноземних інвестицій. Однак уже у 2023-2024 рр. економіка почала демонструвати ознаки поступової адаптації: інвестиції зосереджувалися у відносно стабільніших регіонах і галузях, таких як аграрний сектор, харчова промисловість та IT-сфері.

За даними аналітичних звітів Національного банку України, значення внутрішніх джерел фінансування та міжнародної допомоги суттєво зросло у загальній структурі інвестицій, тоді як обсяг надходжень стратегічного іноземного капіталу залишається на обмеженому рівні. Водночас відбулося помітне регіональне переформатування інвестиційної діяльності: західні регіони України стають центрами релокації бізнесу та створення нових виробничих потужностей. Війна не лише привела до скорочення загального обсягу іноземних інвестицій, а й суттєво змінила їх територіальну і галузеву структуру, що свідчить про трансформацію та адаптацію економіки до надзвичайних умов [3].

Повномасштабна війна призвела до значного зниження економічної активності в Україні, що відбилося на скороченні валового внутрішнього продукту, спаді промислового виробництва та серйозних порушеннях зовнішньоторговельних зв’язків. За оцінками Міністерства економіки України та Національного банку України, у 2022 році ВВП країни зазнав суттєвого скорочення приблизно на 29-30%, що відображає масштабний негативний вплив дій на економіку. Найбільших втрат зазнали такі галузі, як металургія, машинобудування та енергетика. Водночас аграрний сектор, попри труднощі з логістикою, зберіг своє стратегічне значення для економіки та забезпечення валютних надходжень [4].

Війна істотно вплинула на структуру економічної діяльності, значно підвищивши роль секторів оборонного та безпекового спрямування. Водночас посилилися процеси цифровізації бізнесу та поширення дистанційних форм зайнятості. Це стало ключовим інструментом адаптації до нових реалій. Попри суттєві втрати, уже у 2023–2024 роках помітні ознаки поступового відновлення економіки, які демонструють її відносну стійкість і потенціал для післявоєнного зростання за умови підтримки міжнародних партнерів і поліпшення безпекової ситуації.

Подальше відновлення інвестиційної активності в Україні залежатиме від забезпечення безпекових гарантій, успішного впровадження інституційних реформ та рівня міжнародної підтримки. Наразі особливий акцент слід приділяти створенню дієвих механізмів страхування воєнних ризиків, удосконаленню правового захисту

інвесторів і підвищенню прозорості регуляторного середовища. Державна політика має зосереджуватися на стимулюванні розвитку державно-приватного партнерства та залученні стратегічних інвесторів до проєктів з відбудови інфраструктури.

За прогнозами Міністерства економіки України, після стабілізації ситуації з безпекою очікується зростання зацікавленості іноземних інвесторів у галузях з високим експортним потенціалом. Серед них виділяються агропромисловий комплекс, переробна промисловість та сектор відновлюваної енергетики. Важливу роль у цьому процесі матиме координація програм післявоєнного відновлення за участю міжнародних фінансових установ та партнерських країн.

Таким чином, війна призвела до значного скорочення обсягів іноземних інвестицій і трансформації економічної активності України. Водночас вона дала поштовх до важливих структурних змін. Сучасний етап закладає основу для переходу від моделі залежного інвестування до формату партнерської співпраці, де ключову роль відіграють не лише обсяги капіталовкладень, а й рівень довіри до державних інституцій та здатність країни забезпечувати прозорі й стабільні умови для сталого економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М. Українська економіка під час воєнної агресії рф і в період післявоєнного відновлення. *Економіка України*. 2024. № 4. 35 с.
2. Прямі іноземні інвестиції в Україну за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 03.03.2026).
3. Звіт про фінансову стабільність. Київ : НБУ, 2023. URL: https://bank.gov.ua (дата звернення: 03.03.2026).
4. Оцінка впливу воєнних дій на економіку України та прогноз відновлення. Міністерство економіки України. Київ, 2023. URL: https://www.me.gov.ua (дата звернення: 03.03.2026).

Abstract: *The paper examines the impact of the full-scale war on the dynamics of foreign direct investment and economic activity in Ukraine. Changes in the volume and structure of investment flows in the pre-war and wartime periods are analyzed, as well as the transformation of sectoral and regional investment priorities. The key factors behind the decline in investment attractiveness are identified, including increased military and political risks, destruction of infrastructure, and disruption of logistics chains. The macroeconomic consequences of the war are assessed, particularly the decline in GDP, reduction in industrial production, and structural changes in economic activity. At the same time, the study substantiates the presence of adaptive processes in the economy and the formation of prerequisites for post-war recovery of investment activity. It is proved that the restoration of foreign investment inflows will depend on security guarantees, the effectiveness of institutional reforms, and the level of international support.*

Keywords: *foreign direct investment; wartime conditions; economic activity; investment attractiveness;*
post-war recovery.

Науковий керівник:
Мікуляк К.А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет